

De pil en het pakket

Een van de effecten van een recessie is dat het politieke debat zich verengt tot een centenkwesitie. Het kabinet wil de WW-vervolg uitkering afschaffen, niet op basis van een visie op rechtvaardigheid die je al of niet kunt delen, maar omdat dat 'weer zoveel oplevert'. Het kabinet wil een eind maken aan de riantere regelingen voor vervroegd uittreden, niet omdat 55-plussers van nu later met werken zijn begonnen dan 55-plussers van vroeger (vanwege een lange opleiding, of omdat zij eerst een tijd voor hun kinderen hebben gezorgd), maar omdat dat zoveel bespaart. Het kabinet wil de accijns op tabak en alcohol verhogen, niet om mensen aan te zetten tot stoppen met roken en drinken, maar om de schatkist te spekken. Voor niet-economisch geschoolde burgers wordt het heel lastig om nog bij de politieke les te blijven.

In zo'n tijd ben je blij met elke beleidsmaatregel waar een visie achter schuil zou kunnen gaan. Zo'n maatregel is het voorstel van minister Hoogervorst van VWS om de anticonceptiepil en de halfjaarlijkse tandartscontrole voor volwassenen te schrappen uit het ziekenfondspakket. De tandartscontrole is een vorm van preventieve gezondheidszorg, die ervoor moet zorgen dat gezonde mensen niet ziek worden. De periodieke controle laat zich vergelijken met gezondheidsbevorderend voedsel (vitaminepillen, sinaasappelen, kruidenthee) of gezondheidsbevorderende instrumenten (home trainers, fietsen, tennisrackets). Preventie is heel nuttig, maar zit over het algemeen niet in het ziekenfondspakket. In dat pakket zitten juist voorzieningen en behandelingen die we nodig hebben als het te laat is voor preventie. Prettige, rsi-veilige bureaustoelen zitten niet in het ziekenfondspakket; fysiotherapie om rsi te bestrijden wel. Autogordels en bromfietshelmen zitten niet in het pakket; eerste hulp na ongelukken op de polikliniek van het ziekenhuis wel. We vergoeden geen halfjaarlijkse screening op diverse vormen van kanker voor jonge volwassenen, maar we betalen wel alle vormen van bestraling, chirurgie en chemotherapie als betrokkenen onverhoopt toch door kanker worden getroffen. Bij tandheelkundige zorg is het onder de huidige regelgeving precies omgekeerd. Als u wakker wordt met gillende kiespijn zit de zenuwbehandeling en het vullen van de gaatjes niet in het ziekenfondspakket, terwijl de preventieve controle daar wel in opgenomen is. Andersom zou veel beter passen bij de systematiek van het ziekenfondspakket. (Voor de goede orde meld ik hier dat Hoogervorst niet van plan is om het vullen van gaatjes en de wortelkanaalbehandeling alsnog in het reguliere pakket op te nemen. Dat zou misschien consequent zijn, maar minder opleveren en zie boven: dat kan natuurlijk niet.)

De tandartscontrole is preventieve gezondheidszorg; de anticonceptiepil is zelfs dat niet. Het voorkomen van een zwangerschap kan niet worden beschouwd als het voorkomen van een ziekte. De anticonceptiepil hoort dus niet thuis in het ziekenfondspakket; het is heel verstandig van Hoogervorst om de pil eruit te gooien. Wat zou er tegen kunnen zijn? In diverse artikelen in *Trouw* en het *Algemeen Dagblad* van deze week worden een paar argumenten genoemd.

- De maatregel levert naar schatting slechts 75 miljoen euro op en zou dus financieel geen zoden aan de dijk zetten. Dat mag zo zijn, maar laten we in 's hemelsnaam als gewone burgers niet mee gaan doen met die neiging om alleen nog naar kostenplaatjes te kijken.
- De maatregel zou leiden tot veel ongewenste zwangerschappen. Die hebben we namelijk ook zien ontstaan toen in het verleden geruchten circuleerden dat de pil schadelijke bijwerkingen zou hebben. Met permissie, dit precedent van de 'pilpaniek' is onvergelijkbaar. Dat vrouwen stoppen met de pil als zij horen dat deze slecht kan zijn voor hun gezondheid, betekent niet dat zij er ook mee stoppen als zij die pil voortaan zelf moeten betalen.
- Voorbehoeding zou niet alleen een zaak van vrouwen moeten zijn. Ook mannen moeten daaraan mee betalen. Het opnemen van de pil in het ziekenfondspakket is een elegante manier om de kosten gelijkelijk over beide seksen te verdelen. Hoe zwaar weegt dat argument?

Binnen een vaste relatie, waarin beide partners samenwonen gaat dit argument wel op, maar daar hoeft de solidariteit niet te lopen via het ziekenfondspakket. Als man en vrouw samen verantwoordelijk willen zijn voor hun nageslacht en voor de voorbehoeding, kan de pil worden betaald van het huishoudbudget (net als de condooms). Binnen een LAT-relatie ligt dat al moeilijker; daar kan ik me voorstellen dat je het als vrouw vervelend vindt om de kosten van anticonceptie ter sprake te brengen (“Schat, koop jij de tickets voor het popconcert van vrijdag? Ik heb immers de anticonceptie al betaald.”) Nog lastiger wordt het om over geld te praten bij wisselende contacten (“Wil je een kleine bijdrage leveren aan de kosten van de pil voor je weg gaat?”). Ik geef toe: in die gevallen zou het ziekenfondspakket soelaas kunnen bieden. Maar moet je omwille van dit betrekkelijk geringe voordeel de systematiek van het ziekenfondspakket doorbreken? Zolang mannen collectief meebetalen aan de gynaecoloog, de verloskundige zorg, de kraamzorg, de prenatale diagnostiek en allerlei andere reproductiekosten, kan ik er wel mee leven dat de vrouw financieel opdraait voor haar anticonceptiepil.